

2023 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Β' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Πέμπτη 20 Απριλίου 2023 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΘΕΜΑ Α

- A1.
1. - Λάθος: ουσίας μοι ού πολλής καταλειφθείσης
 2. - Λάθος: δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω
 3. - Λάθος: ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων
 4. - Σωστό: μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι
 5. - Λάθος: καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας

ΘΕΜΑ Β

B1.

Ο Μαντίθεος, παρόλο που έχει ήδη αναιρέσει το τριπλό κατηγορητήριο εναντίον του, κρίνει αναγκαίο να αναφερθεί σε όλη τη ζωή του, ιδιωτική και δημόσια γιατί αυτό επέβαλλε ο θεσμός της δοκιμασίας, καθώς η υπόθεση δεν ήταν μόνο προσωπική, αλλά είχε και δημόσιο χαρακτήρα, αφού ο βουλευτής, ως λειτουργός του λαού, έπρεπε να διαθέτει και το ανάλογο ήθος. Με τον τρόπο αυτό θα έδινε μια πλήρη εικόνα για τον εαυτό του, ώστε οι βουλευτές να διαμορφώσουν ορθή γνώμη για το χαρακτήρα του.

Αναφέρεται, λοιπόν, πρώτα στην ιδιωτική του ζωή και δηλώνει ότι ο Πελοποννησιακός πόλεμος, που έπληξε τους Αθηναίους, είχε σοβαρότατες επιπτώσεις και στις εμπορικές επιχειρήσεις του πατέρα του. Η οικογένειά του

δεν κερδοσκοπήσε τότε εις βάρος του κοινωνικού συνόλου και του δημοσίου, αλλά συμμετείχε στα δεινά της πόλης. Γι' αυτό και δεν κληρονόμησε μεγάλη πατρική περιουσία αλλά πολλές ευθύνες ως πρωτότοκος γιος πολυμελούς οικογένειας και προστάτης αυτής μετά τον θάνατο του πατέρα του (**Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως,**).

Στη συνέχεια της απολογίας του, ο Μαντίθεος τονίζει ότι, παρά τη μέτρια οικονομική του κατάσταση, εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του προς τις δύο αδερφές του, τις προίκισε επαρκώς, παρόλο που δεν δεσμευόταν νομικά παρά μόνο ηθικά σε αυτή την υποχρέωση, και τις αποκατέστησε δίνοντάς τους ως προίκα ικανοποιητικό χρηματικό αν λάβουμε υπόψη την περιουσία που κληρονόμησε (**δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ,**).

Αλλά και στον αδερφό του, κατά τη διανομή **τῶν πατρῶων**, έδωσε μεγαλύτερο μερίδιο απ' ό,τι κράτησε για τον εαυτό του, παρόλο που με βάση τις συνήθειες της εποχής, όταν πέθαινε ένας άνθρωπος, οι γιοι του μοιράζονταν εξίσου την πατρική περιουσία (**πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων,**). Έτσι, παρουσιάζεται στοργικός αδερφός, έντιμος και αφιλοκερδής, γεγονός που, βέβαια, επιδοκίμαζαν οι βουλευτές.

Ύστερα, εκθέτει τη στάση του απέναντι στους συμπολίτες του και δηλώνει ότι η στάση ζωής του ήταν τέτοια απέναντι στους συναθρώπους του, ώστε δεν βρέθηκε ποτέ ως τώρα κατηγορούμενος, ούτε κατηγορήσε κανέναν (**καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι**). Ο Μαντίθεος κάνει αυτή την αναφορά, για να δείξει ότι ήταν σωστός στις σχέσεις του όχι μόνο με τους οικείους του, με τους οποίους τον συνέδεαν δεσμοί αίματος, αλλά και με τους άλλους. Έτσι, και σ' αυτούς υπήρξε άψογος και κόσμιος, γιατί προφανώς τον διέκρινε η κοινωνική συνείδηση και ήταν άνθρωπος φιλήσυχος και πολίτης υπεύθυνος, που σεβόταν την προσωπικότητα του κάθε ατόμου. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση των κατηγορών του, που τον συκοφαντούν από κακία και φθόνο, μέχρι να καταρρεύσει η ψευδολογία τους.

B2.

Στο παράλληλο κείμενο του Άγγελου Βλάχου ο Αλκιβιάδης καλεί τους παρευρισκόμενους σε συμπόσιο πριν από την κρίσιμη σικελική εκστρατεία, να πιουν άκρατο κρασί, να τραγουδήσουν, να διασκεδάσουν από κοινού με την παρουσία γυναικών αυλητρίδων και εντέλει να μεθύσουν (όλη η παρέα είναι μισομεθυσμένη κιόλας) («Μεθαύριο θα ξαναφύγομε εκστρατεία, φίλοι! Βάλτε, δούλοι, να πιούμε κι ας εξακολουθήσει η διασκέδαση μ' άκρατο το κρασί μας. Τιμάνδρα, τραγούδα! Εύθυμα τραγουδάκια, γελαστά: Η ζωή είναι τόσο όμορφη και τόσο πλούσια! Σιλύκοοοοο! Καταραμένε των θεών! Φώναξε τις αυλητρίδες!»).

Σε αντίθεση με το ενθουσιώδες κλίμα βρίσκεται η μορφή του Σωκράτη, που στεκόταν μόνος του στην αυλή και μόλις μπήκε στον χώρο του συμποσίου, όλοι σοβαρεύτηκαν, σαν να φοβήθηκαν (Εκεί είδα τον Σωκράτη που στεκόταν, λες έστηνε ενέδρα, σε μια γωνιά της αυλής. Φαίνεται πως είχε ακούσει κι αυτός τη φωνή του Αλκιβιάδη, γιατί προχώρησε και μπήκε στην αίθουσα του συμποσίου όπου ήταν όλη η παρέα μισομεθυσμένη κιόλας. Καθώς ένιωσαν οι χαροκόποι τον Σωκράτη απλώθηκε μια σιωπή και τα πρόσωπα σοβαρεύτηκαν, σαν φοβισμένα). Παρουσιάζεται ξεκάθαρα διαφοροποίηση του Σωκράτη σε σχέση με τον τρόπο διασκέδασης των υπολοίπων συμμετεχόντων στο συμπόσιο.

Αντίστοιχη αντίθεση - διαφοροποίηση παρατηρούμε στο διδαγμένο κείμενο του Λυσία ανάμεσα στον Μαντίθεο και τους κατηγορούς του. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι δεν συμμετείχε σε διασκεδάσεις στις οποίες κατέφευγαν οι νέοι της εποχής του, όπως τα κυβευτήρια ή σκιραφεία, όπου έπαιζαν ζάρια, ή στα καπηλεία / ταβέρνες (ότι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας,). Τα μέρη αυτά θεωρούνταν χώροι διαφθοράς, γιατί σ' αυτά σύχναζαν και κοινές γυναίκες. Άλλοι, πάλι, έχαναν τον καιρό τους στα κουρεία και τα υποδηματοποιεία, όπου σύχναζαν κυρίως οι αργόσχολοι. Οι συνήθειες αυτές ήταν φθαρτικές και δεν τιμούσαν τη νεολαία, γιατί δεν αποτελούσαν γνήσιες μορφές ψυχαγωγίας. Εξαιτίας των κακών αυτών συνηθειών η νεολαία εκείνης της εποχής εισέπραττε συχνά τα αρνητικά σχόλια της κοινωνίας και, ειδικά, των πρεσβυτέρων. Ωστόσο, οι ακόλαστοι κατήγοροί του επιδίδονταν σε ασωτίες, και γι' αυτό τον συκοφαντούν και ψεύδονται σε βάρος του (καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.).

2023 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Επομένως, στα δύο κείμενα βλέπουμε να αντιπαρατίθεται η στάση και το ήθος των προσώπων σε σχέση με γεγονότα και χώρους που σχετίζονται με τη διασκέδαση.

- B3.** 1-β,
2-α,
3-β,
4-α,
5-α.

- B4.** **Διανομέας** - ένειμάμην,
κλήση - έγκλημα,
κατοικία - διώκηκα,
άποψη - όψεσθέ,
συμφέρον - συμφοράς/διαφόρους

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΘΕΜΑ Γ

- Γ1.** Και δεν αποκλείει (ο νομοθέτης) από το βήμα, αν κάποιος δεν είναι γιος προγόνων που έχουν διατελέσει στρατηγοί, ούτε βέβαια αν ασκούν κάποιο επάγγελμα για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες της ζωής, αλλά μάλιστα, και αυτούς με εύνοια εξαιρετική τους ακούει (ακούει τη γνώμη τους) και γι' αυτό ρωτά και ξαναρωτά ποιος θέλει να μιλήσει. Αλλά ποιους νόμιζε ότι δεν έπρεπε να μιλούν; Αυτούς που έχουν ζήσει με αισχρό (ντροπιαστικό) τρόπο. Σε αυτούς δεν επιτρέπει να μιλούν σε δημόσιες συνελεύσεις. Και από πού γίνεται φανερό αυτό; «Από τη δοκιμασία των ρητόρων», ισχυρίζεται. Αν κάποιος επιθυμεί να αγορεύσει ενώπιον του λαού, ενώ δέρνει τον πατέρα του ή την μητέρα του, ή δεν τους τρέφει, ή δεν τους παρέχει στέγη, δεν του επιτρέπει να μιλήσει.

Γ2. Ο Αισχίνης υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να αγορεύει ενώπιον του λαού όποιος φέρεται άσχημα στους γονείς του και τους παραμελεί. Συγκεκριμένα δηλώνει ότι αν θέλει κάποιος να αγορεύσει ενώπιον του λαού, ενώ δέρνει τον πατέρα του ή την μητέρα του ή δεν τους παρέχει τροφή ή στέγη, ο νομοθέτης του απαγορεύει να μιλήσει μπροστά στο λαό σε δημόσιες συνελεύσεις (*εάν τις λέγη έν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν» τοῦτον οὐκ ἔᾶ λέγειν*). Αυτό συμβαίνει διότι, εάν κανείς φέρεται ελεεινά προς τους γονείς του, στους οποίους οφείλει όλη του την ύπαρξη, και τους οποίους θα έπρεπε να τιμά όσο και τους θεούς, τότε οι ξένοι και όλη η πόλη δεν μπορούν να τον εμπιστευτούν και να πειστούν από αυτόν (*ὅτι εἴ τις, οὖς ἐξ ἴσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τίποτε, φησὶν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις ὅλη*;). Με τη δήλωσή του αυτή εξισώνει τους ανθρώπους που δεν συμπεριφέρονται σωστά στους γονείς τους με τους λιποτάκτες (*«ἢ τὰς στρατείας», φησί, «μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἂν αὐτῷ προσταχθῶσιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκῶς»*). Τάσο ατιμωτική και επιβλαβής είναι στη συνείδηση του Αισχύνη η συγκεκριμένη συμπεριφορά.

- Γ3. α. ὁ νομοθέτης - τῷ νομοθέτῃ,
ρήτόρων - ῥήτορι,
τὸν πατέρα - τῷ πατρί,
οἴκησιν - οἰκήσει
- β. ἀπελάνει - ἀπελάνοι,
βούλεται - βούλοιτο,
φησί - φαίη,
τιμᾶν - τιμῶ/τιμῶη,
ἀπείπε - ἀπείποι,
προσταχθῶσιν - προσταχθείη.

Γ4. α. **λέγειν**: τελικό απαρέμφατο που έχει ως υποκείμενο το **οὐς** (ετεροπροσωπία) και λειτουργεί ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα **δεῖ υἱός**: κατηγορούμενο στο **τις** μέσω του συνδετικού ρήματος **ἐστίν**.

τινά: ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο **τέχνην**.

τύπων: επιρρηματική εναντιωματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος **τις**, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στο ρήμα **λέγειν**.

ὑπ' αὐτοῦ: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα **πείσονται**.

β. **Ἄ συνιδῶν ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξεν**: Κύρια πρόταση κρίσεως.

οὐς χρή δημηγορεῖν: Δευτερεύουσα (ονοματική) πλάγια ερωτηματική πρόταση (μερικής άγνοιας), κρίσεως.

οὐς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ: Δευτερεύουσα (ονοματική) πλάγια ερωτηματική πρόταση (μερικής άγνοιας), κρίσεως.

Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος: Κύρια πρόταση κρίσεως.

εἴ τις μὴ προγόνων ἐστίν ἐστρατηγηκότων υἱός: Δευτερεύουσα (επιρρηματική) υποθετική πρόταση.

Διευκρίνιση: Τα θέματα αλλά και οι απαντήσεις έχουν αντληθεί από την τράπεζα θεμάτων για να εξασκηθούν οι μαθητές σε αυτά. Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Έχουν ληφθεί υπόψιν, οι ενδεικτικές απαντήσεις που δίνονται από την τράπεζα θεμάτων και έχουν εμπλουτιστεί, όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο.